

Název předmětu: Politická kultura v českých zemích a habsburské monarchii 1848–1918
(Political culture in the Bohemian Lands and the Habsburg monarchy, 1848–1918)

Vyučující: PhDr. Luboš Velek, PhD.

Cíl předmětu: Cílem předmětu je seznámit studenty s politologickým konceptem tzv. politické kultury a následně s jeho aplikací na vývoj moderní politické kultury v českých zemích v „dlouhém 19. století“ a v celkovém kontextu střední Evropy.

Anotace: Přednáška se zabývá problémem formování politické kultury v českých zemích a v habsburské monarchii v období modernizace (průmyslové, sociální a zejména politické). Pozornost bude věnována problematice postupné konstitucionalizace, parlamentarizace a demokratizace politického systému habsburské monarchie a jejich specifičnosti dané multietnickým charakterem tohoto státního útvaru. Výklad bude koncipován v historicko-politologickém diskursu s přihlédnutím k sociálním dějinám a k dějinám „všedního dne“.

Sylabus:

- 1) Politický systém habsburské monarchie
- 2) Koncept „politické kultury“ v politologii a historiografii 20. století; prameny a literatura
- 3-4) Politické strany a jejich typologie (honorační, stavovské, masové)
- 5) Vůdcovský princip v politice 19. století
- 6-7) Volby, voliči a volební chování v 19. století
- 8) Sociální statut poslance a problém profesionalizace moderní politiky
- 9) Politická rétorika v 19. století a fenomén politické schůze
- 10) Politické slavnosti, rituály a ceremoniály
- 11) Tisk a jeho vliv na formování politické kultury 19. století
- 12) Exkurse

Povinná literatura

- Jiří MALÍŘ, *Od spolků k moderním politickým stranám. Vývoj politických stran na Moravě v letech 1848-1914*, Brno 1996.

- Jiří ŠTAIF, *Česká národní společnost a její politické elity v letech 1848-1911*, in: Bratři Grégrové a česká společnost v druhé polovině 19. století, ed. P.Vošahlíková a M. Řepa, Praha 1997, s. 9-28.
- Luboš VELEK, *The Political Culture in the Czech Lands, 1848-1918*, in: Political Culture in Central Europe (10th – 20th Century). Part II. 19th and 20th Centuries, ed. Magdalena Hułas – Jaroslav Pánek – Roman Baron, Warsaw 2005, s. 45-70.

Doporučená literatura k tématu

- Gabriel A. ALMOND – Sidney VERBA, *The Civic Culture. Political Attitudes and Democracy in five Western Nations*, Princeton 1963.
- Pierre BARRAL, *Wahlsoziologie und Geschichtswissenschaft*, in: Vergleichende europäische Wahlgeschichte, ed. Otto BÜSCH – Peter STEINBACH, Berlin 1983, s. 135-156.
- Maurice DUVERGER, *Die politischen Parteien*, Tübingen 1959.
- Pierre GUIRAL - Guy THUILLIER, *La vie quotidienne des députés en France de 1871 a 1914*, Hachette 1980.
- Larry E. JONES - James RETALLACK, *Elections, Mass Politics, and Social Change in Modern Germany. New Perspectives*, Cambridge 1992.
- M. Rainer LEPSIUS, *Parteiensystem und Sozialstruktur: zum Problem der Demokratisierung der deutschen Gesellschaft*, in: Wirtschaft, Geschichte und Wirtschaftsgeschichte. Festschrift zum 65. Geburtstag von Friedrich Lütge, ed. Wilhelm ABEL – Knut BORCHARDT – Hermann KELLENBENZ – Wolfgang ZORN, Stuttgart 1966, s. 371-393.
- Carola LIPP, *Politische Kultur oder das Politische und Gesellschaftliche in der Kultur*, in: Kulturgeschichte heute (Geschichte und Gesellschaft – Sonderheft 16), ed. Wolfgang HARDTWIG – Hans-Ulrich WEHLER, Göttingen 1996, s. 78-110.
- Seymour M. LIPSET – Rokkan STEIN, *Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction*, in: Party systems and Voter Alignments. Cross-National Perspectives, ed. Seymour M. LIPSET – Stein ROKKAN, New York – London 1967, s. 1-64.
- Jörg REQUATE, *Journalismus als Beruf. Entstehung und Entwicklung des Journalistenberufs im 19. Jahrhundert. Deutschland im internationalen Vergleich*, Göttingen 1995.

- Bernd ROTTENBACHER, *Das Februarpatent in der Praxis*. Wahlpolitik, Wahlkämpfe und Wahlentscheidungen in den böhmischen Ländern der Habsburgermonarchie 1861-1871, Frankfurt a/M et al. 2001.

- Peter URBANITSCH, *Zum Verhältnis von Staatsmacht, (politischen) Vereinen und Parteien*, in: Brennpunkt Europa. Festschrift für Helmut Rumpler zum 65. Geburtstag, ed. Elfried BURZ – Michael DERNDARSKY – Werner DROBESCH, Klagenfurt 2000, s. 279-304.